

TEHTÄVÄPAKETTI (8.–9. LK + LUKIO): UHRIPUU – NELJÄKYMMENTÄ KANSANGOOTTILAISTA KERTOMUSTA

UHRIPUU – NELJÄKYMMENTÄ KANSANGOOTTILAISTA KERTOMUSTA | Per Faxneld | Kuvitus Mimmi Strinnholm | 192 s. kovakantinen | ISBN 978-952-7413-18-0 | 2022 | Ruotsinkielinen alkuteos Offerträdet: Fyrtiofyra folkgotiska berättelser (Volante, Tukholma 2020) | Suomennos Satu Grönroos | Tehtäväpaketin on laatinut FM, äidinkielen opettaja Hanna Tähtinen.

HAAMUN TEHTÄVÄPAKETIT ovat vapaasti käytettävissä opetuskäyttöön. Oman Haamukoulun tuotoksia voi viedä ja katsoa muiden töitä **#haamukoulu** -tunnuksella (esimerkiksi Instagram, YouTube). Opetusmateriaalilauksissa ota yhteys oman alueesi oppimiskeskukseen, oman koulun kirjastoon, paikalliskirjastoon tai suoraan kustantajaan. Haamun tuotantoa myyvät kustantajan lisäksi mm. Kirjavälitys Oy (koulut@kirjavalitys.fi), Porvoon kirjakeskus (tilaukset@kirjakeskus.fi) ja Kirjastopalvelu (koulukirjat@kirjastopalvelu.fi). Lisätietoa: info(at)aaheet.com.

Uhripuu on kokoelma uusia mutta hengeltään vanhoja kauhukertomuksia, joissa kansanperinne elää verevänä. Ränsistyvillä maataloilla, synkissä kuusimetsissä ja tuntureiden varjoissa kohdataan noitia, riivattuja pelimanneja ja murhanhimoisia lapsia. Vanhoja jumaluuksia lepytellessä hätä ei lue lakia. Paha saa palkkansa ja on siihen varsin tyytyväinen.

Per Faxneld vie lukijan kiehtoville ja kalmankatkuisille retkille entisajan pakanallisiin ritteihin ja okkulttisten salaisuuksien äärelle. Kirjan tunnelmallinen kuvitus on taiteilija **Mimmi Strinnholmin** käsialaa.

Kirjatraileri: <https://www.youtube.com/watch?v=rdDnbEiqYts&feature=youtu.be>

Opetuspaketin tehtävät liittyvät pääosin äidinkieleen, mutta ovat sovellettavissa useisiin oppiaineisiin, kuten kuvataiteeseen tai draamaan. Tehtävissä on paljon monialaisen yhdistämisen mahdollisuuksia. Paketin tehtäväkokonaisuudet on jaoteltu kertomuksittain, joten niitä voi tehdä haluamassaan järjestyksessä. Luettavat tarinat toimivat myös yksittäisinä lukutehtävinä tai oppituntien välipaloina, jonka jälkeen oppilaiden kanssa voidaan keskustella tarinaan liittyvien kysymysten ja tehtävien avulla. Tehtävät soveltuvat yläkoululaisille. Osa tarinoista on sisällöltään rankan väkivaltaisia ja voi aiheuttaa herkimmissä oppilaissa ahdistusta.

Opettajan kannattaa tutustua teokseen ensin itse ja tarjota luettavaa oppilaille valikoiden.

I Aitan vanki

Kirjoita kuvaus siitä, miten Matilda pakeni aitasta. Käytä mahdollisimman kuvailevia verbejä ja runsaasti adjektiiveja.

II Pienet talot

- Mikä on *kuolinpaita*? Ottakaa selvää suomalaisista ja pohjoismaisista hautausperinteistä.
- Kirjoittakaa kuvitteellisia dialogeja Vilhelmiinan ja taloihin kerättyjen sielujen välille. Esittäkää dialogeja muille.

III Puuroa variksille

- Mikä on *outolintu*?
- Tutkikaa, millaisia keinoja ja välineitä ihmisillä on eri aikoina ollut tulevaisuuden ennustamiseen liittyen.
- Kirjoittakaa toisillenne ennustuksia tuleville kouluviikoille.

IV Älä kutsu minua isoisäksi

- Ottakaa selvää, millainen ihminen on "höperö".
- Piirtäkää kuvia maahisista ja kootkaa kuvat näyttelyksi luokan seinälle. Kirjoittakaa kuvien ohien esittelyteksti siitä, millaisia maahiset ovat ja mikä on niiden alkuperä.

V Etanat ja kotilot

Kirjoittakaa dialogeja etanoiden ja kotiloiden välille. Mitä ne juttelevat touhutessaan puutarhassa? Entä miten ne suunnittelevat keskenään kirkon valtausta?

VI Yö sielutuvassa

- Tutkikaa, mitä ovat *pyhiinvaeltajat*.
- Ottakaa selvää, millaisia pyhiinvaellusreittejä on olemassa Suomessa? Entä Euroopassa?

VII Kolme raajarikkoa

- Ottakaa selvää, mitä ovat *riimut*.
- Ottakaa selvää, mikä on *rituaali*. Onko teillä joitakin omaan elämään liittyviä rituaaleja? Millaisia rituaaleja liittyy vaikkapa kokeisiin tai tärkeään jalkapallootteluun valmistautumiseen?

VIII Turvekatto

- Keksikää, mitä olivat Stiinan unessa näyttäytyneet pienet, supattelevat olennot. Kirjoittakaa niistä kuvauksia tai piirtäkää kuvia.
- Ottakaa selvää, mikä on *miilunpolttaja*.
- Tutkikaa kannibalismien historiaa.

IX Pahaa henkeä miellyttämään

Tutkikaa, millainen tapahtuma *lukukinkerit* on aikoinaan ollut.

X Rantoja pitkin

Kirjoittakaa henkiin heränneiden puokappaleiden ajatuksista monologeja. Mitä ajattelee Axelin vanha hevonen, entä hänen rakastettunsa Kätchen?

XI Ukkosen herra

- Tutkikaa, millaisia uskomuksia ukkoseen ja muihin sääilmiöihin liitetään.
- Kirjoittakaa äidin kuvitteellisia päiväkirjamerkintöjä hänen mielisairaalassa viettämillään vuosilta.

XII Uimahuone

Kirjoittakaa tarinalle vaihtoehtoinen lopetus. Keksikää, mitä Davidille ja kauniille naiselle lopulta tapahtui.

XIII Pelimannien pojat

Anders suhtautuu intohimoisesti viulunsoittoon ja haluaa olla siinä mahdollisimman hyvä. Mikä on sinun intohimosi? Minkä asian eteen olisit valmis tekemään melkein mitä tahansa? Keskustelkaa tavoitteiden saavuttamisesta ja niihin käytettävistä keinoista yhdessä.

XIV Tuhoaja

Tarinassa tuli polttaa kylän ja sen myötä Islakia ja Albertinaa huonosti kohdelleet ihmiset. Pohtikaa yhdessä tarinan opetusta. Saako paha aina palkkansa? Millaisia ongelmia tällainen ajattelu voi myös tuottaa?

XV Hautakummut

Johannes ja Örjan kokivat tarinassa karmivan kohtalon. Millaisia seurauksia ihmisen ahneudella voi mielestänne olla? Keksikää nykypäivän esimerkkejä tilanteista, joissa ahneus on johtanut ikävään lopputulokseen.

XVI Lummelampi

Erik surmasi vaimonsa lammella näkemimensä näkyjen ja kuiskausten perusteella. Mitä ajattelette Erikin toiminnasta? Voitte myös pohtia, kannattaanko meidän aina luottaa omiin aisteihimme tai vaikkapa huhupuheisiin. Millaisia seurauksia tällaisella voi olla?

XVII Hopeaketju

Piirtäkää sarjakuva lukemanne tarinan perusteella. Voitte ottaa inspiraatiota sarjakuvan tyyliin kirjan kuvituksesta.

XVIII Vadillinen maitoa

- Ottakaa selvää, mikä on *agitaattori*.
- Kirjoittakaa loitsu, jonka tyttö mumisee tarinan loppupuolella.

XIX Noitavuoren varjo

Ottakaa selvää noituudesta ja noitavainoista Pohjoismaissa.

XX Kuunsirpit

Millaista musiikkia tarinan tapahtumien taustalla voisi soida? Etsikää sopivia kappaleita YouTubesta ja soittakaa niitä taustalla, kun luette katkelmia tarinasta. Millaista tunnelmaa valittu musiikki tuo tarinaan?

XXI Ruisapostoli

Lapset leikkivät tarinassa leikkiä nimeltä ruispyydys. Millaisia pihaleikkejä muistatte lapsuudessa leikkineenne?

XXII Pikku jumalatar

- Piirtäkää kuva esineestä, jonka Kerstin löysi joesta.
- Ottakaa selvää ruttoepidemiasta Euroopassa ja Pohjoismaissa.

XXIII Keskiyön kaste

Tarinassa esiintyy useita paheellisia ihmisiä. Ottakaa selvää, mitä ovat Seitsemän kuolemansyntiä ja miten ne liittyvät kristinuskoon.

XXIV Rokonarpiset

Piirtäkää kuvia tarinan mökistä. Miltä se näyttää ulkoapäin? Entä sisältä?

XXV Viimeinen päivä

- Ottakaa selvää, mikä on *mandorla*.
- Piirtäkää kertomuksen kuvauksen perusteella kuva seinävaatteesta, joka roikkui tuvan seinällä.

XXVI Läpi sormuksen

Kurkistakaa toisianne kuvitteellisen sormuksen läpi liittämällä yhteen peukalo ja etusormi. Millaisia piirteitä luokkakavereista tai opettajasta paljastuu?

XXVII Uhripuu

Tarinassa kerrotaan *uhrimenoista*. Ottakaa selvää uhrimenojen historiasta Suomessa ja muissa Pohjoismaissa.

XXVIII Yksi on annettu

Edla kokee luonnon peilaavan hänen tunteitaan. Millaisten luonnon tapahtumien tai sääilmiöiden kautta voidaan kuvata erilaisia tunteita? Vihaa, jännitystä, rakastumista, pelkoa... Keksikää lisää tunteita ja niitä kuvaavia sää- tai luonnonilmiöitä.

XXIX Musta kukko

Piirtäkää kuva tarinassa esiintyvistä metsästäjästä. Koettakaa saada häneen mahdollisimman kukkomaisia piirteitä. Voitte ottaa inspiraatiota kirjan kuvituksesta.

XXX Sammakot

Tarinassa mainitaan Raamatun Toisesta Mooseksen kirjasta löytyvät *vitsaukset*. Ottakaa selvää näistä vitsauksista ja keksikää lisäksi nykypäivän ihmisten elämää vaikeuttavia vitsauksia. Mitä ne voisivat olla?

XXXI Parantajan pullot

Tarinassa kerrotaan Mattiaksesta, jonka uteliaisuudella on kohtalokkaat seuraukset. Keskustelkaa, millaisia seurauksia omasta uteliaisuudesta on voinut joskus olla.

XXXII Pöllö seinällä

- Ottakaa selvää, mikä on *kuritushuone*.
- Tarinassa Måns pelkää hämärää ja erityisesti pimeää. Millaisia keinoja keksitte pimeään pelon voittamiseksi?

XXXIII Niin että veri virtaa

Piirtäkää kuva Samuelille ja papille näyttäytyneestä mustasta hahmosta.

XXXIV Paha henki

Ottakaa selvää suurista *nälkävuosista* Pohjoismaissa ja Euroopassa. Mitä syitä nälkävuosille oli? Millaista elämä oli silloin?

XXXV Kaatumatauti

- Ottakaa selvää, mikä on *kaatumatauti*.
- Piirtäkää kuva Saran ja maahisnaisen kohtaamisesta.

XXXVI Sokeririnkelit

Tarinassa unet muuttuvat todellisuudeksi. Muistelkaa omia unianne. Onko niissä joskus ollut asioita, jotka ovat lopulta oikeasti tapahtuneet?

XXXVII Parantava puu

Kirjoittakaa näytelmäkohtaus valitsemastanne tarinan kohdasta. Keksikää henkilöhahmoille vuorosanat. Esittäkää kirjoittamianne näytelmäkohtauksia muille.

XXXVIII Turmiolliset rohdot

Keksikää rohdosreseptejä erilaisten vaivojen häättämiseen. Millaisella seoksella pääsee eroon koejäännityksestä? Entä mikä auttaa huonotuulisuuteen?

XXXIX Kulkurinmerkki

Kulkurinmerkit ovat eräänlaisia varoituksia, joiden symboliikkaa kulkurit osasivat tulkita. Mitä erilaisia symboleja näette omassa arjessanne? Millaisia tehtäviä niillä on?

XL Kammottava nauru

Kirjoittakaa tarinan perusteella oma versionne Svean sisaren lähettämästä kirjeestä ja Svean kuvitteellinen vastaus tähän kirjeeseen.

XLI Kainin sukua

- Ottakaa selvää, mikä on *verenseisauttaja*.
- Ottakaa selvää, mitä ovat *farmakopeat*.

XLII Leipäressu

Piirtäkää kuvia tarinan tapahtumista. Kootkaa kuvat tapahtumajärjestyksessä luokan seinälle.

XLIII Pää kuopassa

Ottakaa selvää *pyöveleistä* ja heidän toiminnastaan oman aikansa yhteiskunnassa.

XLIV Outoa ja epätavallista

- Kirjoittakaa Ellenin ja Margitin välistä dialogia, jossa he keskustelevat kummituksista ja yliluonnollisista asioista.
- Kirjoittakaa kummitusjuttuja ja lukekaa niitä ääneen valitsemanne musiikin säestyksellä.